

УДК 347

Т. В. Романчик,
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та маркетингу,
Національний технічний університет «ХПІ»,
Харків

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Економічний розвиток країни знаходиться у прямій залежності від стану її інноваційної активності, яка, в свою чергу, певним чином пов'язана з результатами розумової діяльності людини. Інтелектуальна власність використовується у всіх без винятку видах економічної діяльності. Питання ставлення до неї, володіння, розпорядження, користування все більше привертають увагу з боку українських вчених-економістів. Невідкладним завданням для нашої держави є формування культури та поваги до прав інтелектуальної власності [1].

Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності для України явище нове, але таке, що має гарні перспективи. Інтерес закордонних компаній до вже наявних в Україні наукомістких розробок досить високий. Україна традиційно вважається країною з високим рівнем розвитку науки. Однією з її вагоміших переваг у сфері комерціалізації технологій є значний невикористаний потенціал. За статистикою, до експертного закладу країни у середньому за рік надходить близько 35 тисяч заявок на реєстрацію об'єктів інтелектуальної власності та видається понад 25 тисяч охоронних документів [1]. За оцінкою ЮНЕСКО в економіці України зосереджено 6,5% світового науково-технічного потенціалу при 1% від населення світу. У багатьох галузях знань зберігається світовий пріоритет українських наукових шкіл. Однак, в розвинених країнах до виробництва залучено 80% вчених, а в Україні – лише 0,2%. За даними статистичних досліджень, за останні роки кількість наукових працівників в промислових підприємствах та науково-виробничих об'єднаннях зменшилась в 1,5 рази. Це є свідченням того, що наука в Україні наразі все більше відривається від виробництва, що є наслідком дешевини інтелектуальної власності.

Вартість українських розробок залишається набагато нижче світового рівня. Вказаний чинник є однією з найвагоміших проблем країни у сфері

інтелектуальної власності. Відсутність загальних засад стосовно розміру та порядку виплати винагород автору, досліднику не створює умов для стимулювання творчої інтелектуальної діяльності, нового творчого пошуку. Це стимулює інноваційну пасивність та сприяє відтоку ідей з країни [2].

Належний захист інтелектуальної власності є передумовою успішного розвитку ринкової економіки. Вже сьогодні гостро постають питання законодавчого врегулювання правовідносин у цієї сфері, що ставить перед Україною загалом та державною системою охорони інтелектуальної власності зокрема низку невідкладних завдань, спрямованих на подальше поширення міжнародних та європейських стандартів.

Українське законодавство з питань інтелектуальної власності не містить будь-якої норми, яка хоча б якимось чином стимулювала творчу інтелектуальну діяльність і творців новацій до нового творчого пошуку [3]. Рівень інформаційної культури суспільства стосовно виникнення та захисту прав інтелектуальної власності досить низький, що створює умови для поширення недобросовісної конкуренції. Внаслідок недостатнього доступу до міжнародних баз даних наукових розробок спостерігається дублювання зусиль, спрямованих на пошук шляхів вирішення нагальних науково-технічних і соціально-економічних проблем.

Отже, завдання щодо вирішення проблем, пов'язаних із захистом прав та економічних інтересів суб'єктів інноваційного процесу, можна згрупувати за чотирма головними напрямками:

1) вдосконалення законодавчо-правової бази з питань захисту прав інтелектуальної власності з впровадженням у життя країни результатів аналізу законодавчої бази економічно розвинених держав;

2) інформаційний розвиток суспільства на принципах непорушності прав інтелектуальної власності, прищеплення правової культури з питань захисту об'єктів інтелектуальної власності;

3) впровадження механізмів стимулювання творчої активності членів суспільства, інноваційної діяльності підприємств та закладів та застосування їх результатів відповідно до інтересів держави;

4) складання єдиних баз даних об'єктів права інтелектуальної власності та створення умов для вільного користування ними.

Література

1. Орлюк О.П. Інтелектуальна власність в Україні: досвід, законодавство, проблеми, перспективи / О.П. Орлюк // Право України. – 2011. - № 3. - С. 4-21

2. Івачевська Т. В. Державна політика в сфері інтелектуальної власності в Україні / Т. В. Івачевська // Економіка та держава. – 2011. – №9. – С.134-137

3. Панькевич В. М. Проблеми правового регулювання прав інтелектуальної власності в Україні / В.М. Панькевич, С.В. Гайдей, В.М. Стратієнко. - Електронний ресурс. Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=59475>

4. Бошицький Ю.Л. Інтелектуальна власність в сучасній Україні – актуальні питання модернізації та правового регулювання / Ю.Л. Бошицький // Часопис Київського університету права. – 2013. - №1. – С. 213-217.

5. Черкашина М. В., Науменко М. О. Концепція побудови механізму управління розвитком кластерно-мережних структур [Текст] / М. В. Черкашина, М. О. Науменко // Бізнес-інформ, ИНЖЕК, 2013. – № 10. – С. 112 – 120.